

Skol- kultur- och socialnämnden
i Knivsta kommun
741 75 KNIVSTA

Beslut efter tillsyn enligt personuppgiftslagen (1998:204)

Datainspektionens beslut

Datainspektionen konstaterar att Skol- kultur- och socialnämnden i Knivsta kommun (socialnämnden), trots inspektionens påpekande i beslutet den 9 juni 2004, fortfarande behandlar personuppgifter om sökbegrepp i strid med lagen och förordningen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.

Datainspektionen förelägger socialnämnden att se till **att** handläggarna som inte ska kunna göra känsligare sökningar i IFO-systemet bara använder sökbegreppen namn, person-, samordnings- eller ärendenummer i ärendehandläggningen. Socialnämnden bör kontakta leverantören av IFO-systemet för att lösa frågan om hur begränsning och kontroll av handläggarnas användning av sökbegrepp ska säkras. Socialnämnden ska vidare se till att det utarbetas en rutin för *regelbunden* uppföljning av loggarna i IFO-systemet för att kontrollera åtkomsten till känsliga och ömtåliga personuppgifter. Datainspektionen förutsätter vidare att socialnämnden upprättar personuppgiftsbiträdesavtal enligt 30 § personuppgiftslagen med företagen Tieto Enator och QD. Med dessa påpekanden avslutas ärendet. Datainspektionen kommer att följa upp ärendet senast den 30 december 2005.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har efter enkätinspektion i beslut den 9 juni 2004, dnr 1923-2003, konstaterat att socialnämnden behandlar personuppgifter i fråga om sökbegrepp i strid med förordningen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Inspektionen påpekade att nämnden är skyldig att se till att bara tillåtna sökbegrepp används.

Datainspektionen har genomfört en uppföljande inspektion hos socialnämnden den 4 maj 2005. Datainspektionen har sänt ett inspektionsprotokoll till socialnämnden som har yttrat sig.

Sökbegrepp - sammanställningar

Inspektionsiakttagelser

Vid socialnämndens sociala enhet arbetar 25 personer i tre olika grupper och c:a 15 stycken anställda använder verksamhetssystemet Pro Capita (IFO-systemet). Socialnämnden har med anledning av fältinspektionen särskilt informerat handläggarna om vilka sökbegrepp som är tillåtna. Handläggarna söker även på andras ärenden vid handläggningen. Handläggarna kan ta fram exempelvis listor med namn och personnummer på samtliga i kommunen med särskilda LVM-åtgärder och LVU-åtgärder eller flyktingar med ekonomiskt bistånd. Handläggarna har rent tekniskt möjlighet att använda många fler sökbegrepp än vad som är tillåtet. Någon egentlig anledning till att handläggarna skall ha sådana sökmöjligheter finns inte. Endast den systemansvarige använder många fler sökbegrepp än handläggarna. Det finns inte någon i kommunen som har skyddad adress som förekommer i Procapita. Vilka sökbegrepp/sammanställningar som utförs loggas inte. Socialnämnden gör inte någon kontroll av loggarna, vad handläggarna har gjort i verksamhetssystemet.

Socialnämnden har i yttrande anfört bl.a. följande. Procapita har en brist i behandlingshistoriken, det går inte att kontrollera vems uppgifter användarna har tittat på. Det går bara att kontrollera datum och användarID. Tieto Enator har kontaktats för att öka spårbarheten.

Datainspektionen gör följande bedömning.

Av 7 a § första stycket lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten framgår att i sammanställningar av personuppgifter får det inte tas in känsliga personuppgifter eller uppgifter i övrigt om ömtåliga personliga förhållanden. Enligt bestämmelsens andra stycke undantas från förbudet uppgifter om åtgärder som har beslutats inom socialtjänsten som innebär myndighetsutövning och om den bestämmelse som ett sådant beslut grundar sig på. Vidare undantas från förbudet bl.a. uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring av verksamheten. Uppräkningen i fråga om undantagen från förbudet i andra stycket är uttömmande (se prop. 2002/03:36 s. 28).

Enligt 15 § förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten får socialnämnden vid handläggning av ärenden bara använda uppgifter om namn eller uppgifter om person-, samordnings- eller ärendenummer som sökbegrepp vid sökning efter uppgifter eller i samband med sammanställningar. Denna begränsning gäller dock inte för tillsyn, uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring av verksamheten.

Handläggarna har rent tekniskt möjlighet att använda många fler sökbegrepp än vad som är tillåtet. Någon egentlig anledning till varför handläggarna ska ha de sökmöjligheterna finns inte. Vilka sökbegrepp som används och vilka sammanställningar/rapporter som tas fram loggas inte. Socialnämnden har bristande

kontroll över vilka sökbegrepp/sammanställningar/rapporter som faktiskt används.

Den personkrets som arbetar med uppföljning, utvärdering, och kvalitetssäkring av verksamheten och kan göra känsligare sökningar, ska vara begränsad till vad som är nödvändigt. Det åligger socialnämnden att se till att övriga användare av IFO-systemet bara använder sökbegreppen namn, person-, samordnings- eller ärendenummer vid ärendehandläggningen. Handläggarnas sökmöjligheter i IFO-systemet måste alltså begränsas, även om det inte nödvändigtvis innebär en teknisk begränsning i IFO-systemet. Om inte en teknisk begränsning väljs är det särskilt angeläget att loggning görs av vilka sökbegrepp som används (se prop. 2000/01:80 s. 147). Socialnämnden bör ta kontakt med leverantören av IFO-systemet i frågan. För att kontrollera åtkomsten till känsliga och ömtåliga personuppgifter måste socialnämnden i IFO-systemet se till att det utarbetas en rutin för *regelbunden* uppföljning av loggarna.

Information

Inspektionsiakttagelser

Socialnämnden har utarbetad information enligt personuppgiftslagen, men informationen gavs dock inte vid inspektionstillfället till de registrerade. Socialnämnden kommer att se till att informationen ges till de registrerade.

Datainspektionen gör följande bedömning.

Med hänsyn till att socialnämnden kommer att informera de registrerade enligt personuppgiftslagen finns det inte anledning för Datainspektionen att nu företa någon åtgärd i den delen.

Känsliga personuppgifter i befolkningsregister

Inspektionsiakttagelser

Socialnämnden använder ett befolkningsregister som innehåller bl.a. uppgift om namn, adress, personnummer och medborgarskap och födelseland.

Datainspektionen gör följande bedömning

Personuppgiftslagen innehåller ett principiellt förbud mot att behandla personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung. En uppgift om en persons födelseland i kombination med uppgift om medborgarskap kan i många fall avslöja personens ras eller etniska ursprung och då utgöra en känslig personuppgift (däremot inte en isolerad uppgift om medborgarskap, se prop. 2001/02:144 s. 41). För att känsliga personuppgifter ska få behandlas i en kommuns befolkningsregister måste något undantag från förbudet vara tillämpligt. Kommunernas behandling i denna fråga kan komma att undersökas i annat sammanhang.

Personuppgiftsbiträdesavtal

Inspektionsiakttagelser

Företaget QD är kommunens leverantör av datatjänster beträffande drift av servrar, hårdvara och operativsystem, drift av klienter/PC, hantering av

felanmälan mot systemleverantören (Tieto Enator). Leverantören Tieto Enator tillhandahåller IFO-systemet Pro Capita åt socialnämnden. Tieto Enator gör felsökningar och rättningar av systemet. Socialnämnden anser att vad företagen Tieto Enator och QD gör åt kommunen inte är att betrakta som behandling av personuppgifter för vilka personuppgiftsbiträdesavtal behövs.

Datainspektionen gör följande bedömning.

I IT-driften ingår behandling av personuppgifter, exempelvis back up-tagning. De privata företagen QD och Tieto Enator får anses behandla personuppgifter för socialnämndens räkning. Företagen är då personuppgiftsbiträden enligt 30 § PuL. Vid ett biträdesförhållande får personuppgifter behandlas bara i enlighet med instruktioner från den personuppgiftsansvarige. Datainspektionen förutsätter att socialnämnden upprättar avtal som innebär att personuppgiftsbiträdena får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från socialnämnden och att personuppgiftsbiträdena är skyldiga att vidta de åtgärder som avses i 31 § första stycket PuL.

Övrigt

Datainspektionen kommer att tillskriva organisationen Sveriges kommuner och landsting för att ta upp en diskussion om de generella frågeställningar som aktualiseras i detta och andra tillsynsärenden som rör socialnämnder i landet.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet skall ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Överklagandet skall ha kommit in till Datainspektionen senast tre veckor från den dag beslutet meddelades för att kunna prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Länsrätten i Stockholms län för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Göran Gräslund, i närvaro av tillsynsdirektören Britt Marie Wester datarådet Hans-Olof Lindblom, byrådirektören Johan Sehlström, föredragande samt informationssekreteraren Amina Grill.

Göran Gräslund

Johan Sehlström

Kopia till:

Skol- kultur- och socialnämnden i Knivsta kommun
Att. personuppgiftsombudet Anna-Karin Andersson
741 75 KNIVSTA